

15 SEPTEMBER 1993

NR. 8

INFO LGOG KRING HORST,

derde jaargang, nummer 8, 15 september 1993. Een uitgave van Limburgs
Geschied- en Oudheidkundig Genootschap Kring Horst.

INFO LGOG KRING HORST verschijnt tweemaal per jaar: in maart en
september. Venloseweg 48, 5961 JD Horst, telefoon 04709-81431.

Inhoud

Van de redactie	5
Programma 1993-1994.....	6
Programma excursie op zaterdag 25 september	8
Toelichting Siersdorf, Jülich en Abdij Brauweiler	10
Lezingen.....	12
Begraafplaats Kloosterstraat.....	16
Heemkundeverenigingen.....	17
Heemkundevereniging Sevenum	18
Stichting Geschiedenis Melderslo	19
Stichting Historische Kring Grubbenvorst-Lottum	20
Historische Werkgroep De Brede	21
P.A.M. Geurts, Milieugeschiedenis - lokale geschiedenis	24
H.J.M. Hendrix, Hof aengen Bosch, later Bosserhof Lottum door de eeuwen heen 4.....	27
G.M.H. Lenssen, Het openluchtmuseum van Horst.....	29
Musea.....	30
Streekmuseum Stichting Oudheidkamer.....	32
Schatkamer Sint Lambertuskerk.....	34
Streekboerderijmuseum De Locht.....	35
Koperslagersmuseum P. van der Beele	35
Museum Bert Coppus	37
Goltziusmuseum.....	38
G.F. Verheijen, Nieuwe publikaties.....	39
Verschenen	39
Aangekondigd.....	44

Van de redactie

Binnen de kolommen van *INFO LGOG* kunnen we twee nieuwe schrijvers verwelkomen. De heer H. Hendrix is in de voetsporen van zijn vader getreden. We wensen beiden een vruchtbaar schrijversleven en hopen dat zij samen de rubriek *Lottum door de eeuwen heen* verder gestalte zullen geven. De heer G. Lenssen is een trouw LGOG-lid die ons regelmatig verrast met wetenswaardigheden, maar die nu voor het eerst de pen ter hand heeft genomen.

Vrij snel na het verschijnen van een aflevering, nam pater Geurts contact met ons op om naar ons welbevinden te informeren. Wij maakten dan van de gelegenheid gebruik om hem nogmaals te bedanken voor het ingezonden artikel. Er volgde daarna altijd overleg over het onderwerp van het volgende artikel. Binnen enkele weken was zijn nieuwe artikel daarna binnen. Dat is ook na de vorige aflevering, *INFO LGOG NR 7*, zo gegaan. Op donderdag 10 juni heeft zijn lichaam het laten afweten. Sinds die dag ligt hij ernstig ziek te bed. Wij wensen hem en zijn zus veel sterkte. In overleg met haar hebben we besloten zijn ingezonden artikel over een nieuwe loot aan de boom die geschiedenis heet: 'milieugeschiedenis' toch te plaatsen, evenals de begeleidende tekening van Peter van Straten. Ook in zijn tachtigste levensjaar blijft hij jong van geest.

In het nieuwe verenigingsjaar hopen we het twintig jarig bestaan te vieren. Het bestuur peilt door middel van een enquête uw belangstelling voor een meerdaagse jubileumexcursie. Verder biedt het programma wederom voor 'elck wat wils'.

U vindt in deze aflevering van *INFO LGOG Kring Horst* informatie over de lezingen en de excursie op zaterdag 25 september naar Siersdorf, Jülich en Abdij Brauweiler. Daarnaast is er aandacht voor de heemkundeverenigingen en de regionale musea. In de rubriek *Nieuwe publikaties* wordt een beperkte selectie gemaakt uit recent verschenen of te verschijnen uitgaven van regionaal belang.

We hopen dat u *INFO LGOG* weer met veel genoegen zult lezen.

Y. Hermans-Cuppen G.F. Verheijen

Programma 1993-1994

Hier volgt het programma voor het seizoen 1993-1994.

De lezingen worden gehouden in de grote zaal van Restaurant De Oude Lind, Venrayseweg 93 in Horst, telefoon zaal 04709-88343. Alle bijeenkomsten beginnen om 20.00 uur.

6 september: LEZING

De heer Drs A. van Pinxteren uit Venlo zal een dia-voordracht houden naar aanleiding van de tentoonstelling: 'Pronkstukken. Venlo 650 jaar stad', in het Goltziusmuseum te Venlo.

25 september: EXCURSIE

Najaarsexcursie naar Siersdorf, Jülich en Abdij Brauweiler.

25 oktober: LEZING

Mevrouw P. van der Beele uit Horst zal een lezing verzorgen over het onderwerp: 'Twee mensen en hun koper', mede naar aanleiding van de tentoonstelling die onder dezelfde naam wordt gehouden in het Streekmuseum Stichting Oudheidkamer Horst.

15 november: LEZING

De heer Drs H. van Enckevort uit Nijmegen zal deze avond spreken over 'De Romeinen in Noord-Limburg. De eerste vijf eeuwen van onze jaartelling in het licht van recente opgravingen'.

20 december: LEZING

De heer Drs. J. Walraven uit Roermond zal een spreekbeurt houden over : 'Gebruiken rond Kerstmis en Nieuwjaar'.

24 januari:LEZING

Op deze avond zal de heer Drs E. Ramakers uit Maastricht spreken over : 'De bibliografie van Limburg'.

14 maart: JAARVERGADERING EN LEZING

Na de negentiende jaarvergadering zal de heer S. Derkx uit Venlo een korte lezing houden over het Venloos filmbedrijf Zuiderfilm gevolgd door de vertoning van enkele oude Venlose films.

(7) mei: EXCURSIE

In 1994 bestaat LGOG Kring Horst twintig jaar. Het bestuur onderzoekt de belangstelling voor een meerdaagse jubileum-excursie. Gedacht wordt aan een twee- of driedaagse reis naar Duitsland en in het bijzonder aan de omgeving van de rivieren Rijn, Lahn en Moezel. Als U belangstelling hebt voor deze reis vragen wij u van het bijgevoegde enquête-formulier gebruik te maken.

Als deze reis niet mocht doorgaan wordt voor 7 mei een excursie naar België georganiseerd.

Wintercursus: In de wintermaanden zal in de studiezaal van de Oudheidkamer een cursus worden georganiseerd. U ontvangt hierover tijdig een circulaire.

Excursie naar Siersdorf, Jülich en Abdij Brauweiler op zaterdag 25 september 1993

Wij nodigen U allen uit deel te nemen aan onze najaarsexcursie op zaterdag 25 september. In Siersdorf bezoeken we de Sint-Jan-de Doper-kerk die een rijke schat aan beelden van de Meester van Elsloo bezit. Daarna gaan we naar Jülich, de oude hoofdstad van het hertogdom Gulik, voor een bezoek aan het museum.

's Middags bezoeken we Abdij Brauweiler.

Het programma is als volgt.

8.00 uur: vertrek uit Horst vanaf het parkeerterrein achter het gemeentehuis.

8.15 uur: vertrek uit Sevenum vanaf het Pastoor Vullingsplein.

9.45 uur: aankomst in Siersdorf. Aldaar zal koffie met gebak klaar staan.

10.30 uur: Onder leiding van koster W. Hahn volgt een bezoek aan de kerk, bekend vanwege de aanwezige beelden van de *Meester van Elsloo*. De kerk heeft behoord tot de *Commanderij Siersdorf* van de Duitse Orde. De ruïne van het naast de kerk gelegen gebouwencomplex van de orde, de burcht, is niet toegankelijk. Commanderij Sierdorf werd in 1219 opgericht door Willem II van Gulik en behoorde tot Landcommanderij Alden Biesen, die we verleden jaar hebben bezocht.

12.00 Bezoek aan het *Stedelijk Museum van Jülich*. Jülich, of Gulik zoals de Nederlandse naam van de stad luidt, was de hoofdstad van het hertogdom Gulik waartoe tot ook delen van Limburg hebben behoord, onder andere Tegelen, Sittard, Born en Urmond. Het wapen van Gulik is terug te vinden in het Limburgse provinciewapen. Het museum, vroeger ondergebracht in het stadhuis, is sedert enkele maanden heropend als *Stedelijk Museum van Jülich*, gehuisvest in een modern gebouw naast de Roerpoort die beter bekend is onder de naam Heksenpoort.

13.15 uur: Diner in het restaurant *Haus Hasselmann*. Wij kozen voor u het volgende menu: voorgerecht: Kraftbrühe mit Eierstich; hoofdgerecht: Schweinesteak "Hawaii" mit Annanas, Pfirsich und Sauce Hollandaise überbacken, Kroketten, Pommes-frites, feinen Erbsen und Salate; nagerecht: Vanille Eis mit heißen Kirschen.

14.45 uur: Vertrek naar Pulheim-Brauweiler.

16.00 uur: Rondleiding in *Abdij Brauweiler*. In deze prachtig gerestaureerde, voormalige Benediktijner abdij, is nu het 'Landschaftsverband Rheinland' gevestigd. Tijdens de rondleiding bezoeken we onder andere de abdijkerk.

17.30 uur: Bezoek op eigen gelegenheid aan lunchroom *Café Heyartz*.

18.15 uur: Vertrek naar huis.

De kosten voor deze najaarsreis bedragen **f 85,-** (niet-leden f 90,-). Hierin zijn inbegrepen: bus, koffie met gebak en diner, rondleidingen en entrees.

Opgave vóór maandag 20 september bij de secretaris, telefonisch of schriftelijk. Gelijktijdige betaling op bankrekening **12 36 06 462** (Postbankrekening van Rabobank Horst: 104 93 69).

De deelnemers dienen in het bezit te zijn van een **geldig paspoort**.

SIERSDORF

Commanderij Siersdorf was sedert de dertiende eeuw, in 1219 opgericht door Willem II van Gulik, een commanderij van de Duitse Orde en behoorde tot Balije of Landcommanderij Alden Biesen. Van 1677 tot 1688 was Caspar Schenck van Nideggen commandeur van Siersdorf. Hij stierf in 1688, niet in Siersdorf, maar in Brussel, als kolonel in Spaanse dienst, en werd begraven in Alden Biesen. Één van de vele commandeurs van Siersdorf uit dezelfde familie was van 1728 tot zijn overlijden in 1732 ene Hendrik Schenck van Nideggen. De ruïne van het naast de kerk gelegen gebouwencomplex van de orde, de burcht, is niet toegankelijk.

De huidige parochiekerk, toegewijd aan Sint Jan de Doper, heeft behoord tot de Duitse Orde. De kerk bezit een rijke schat aan beelden van de *Meester van Elsloo*. Onder leiding van koster W. Hahn volgt een bezoek aan de kerk. Siersdorf, gemeente Aldenhoven, gelegen westelijk van Jülich is tegenwoordig een dorp van ongeveer 800 inwoners.

JÜLICH

Jülich werd als Romeinse pleisterplaats Juliacum gesticht. Het lag één dagreis van Keulen aan de weg naar Maastricht. In 1988 vierde Jülich het 2000-jarig bestaan en 750 jaar stadsrechten. Duizend jaar, van eind van negende eeuw tot begin negentiende eeuw, moest Jülich zich verweren tegen dreigende overheersing van het aartsbisdom Keulen.

In de zestiende eeuw hebben hevige stadsbranden gewoed. Hertog Willem V liet de Italiaanse bouwmeester Alessandro Pasqualini stad en vesting herbouwen naar de nieuwste inzichten van die tijd. In het museum loopt een tentoonstelling gewijd aan Pasqualini. In de Tweede Wereldoorlog werd de stad zwaar beschadigd.

Jülich, of Gulik zoals de Nederlandse naam van de stad luidt, was de hoofdstad van het hertogdom Gulik waartoe tot ook delen van Limburg hebben behoord, onder andere Tegelen, Sittard, Born en Urmond. Het wapen van Gulik is terug te vinden in het Limburgse provinciewapen.

Het museum, vroeger ondergebracht in het stadhuis, is sedert enkele maanden heropend als *Stedelijk Museum van Jülich*, gehuisvest in een modern gebouw naast de Roerpoort die beter bekend is onder de naam Heksenpoort.

ABDIJ BRAUWEILER

De Benedictijner abdij Sint Nicolaas in Pulheim-Brauweiler, ten noorden van Keulen, behoort tot de weinige nog bewaard gebleven kloostercomplexen in het Rijnland. In de elfde eeuw is de abdij gesticht door de Lotharingse Paltsgravenfamilie. De abdij was 780 jaar lang een geestelijk en cultureel-religieus middelpunt in het Keulse gebied. Na een bewogen geschiedenis werd de abdij in 1802 door Napoleon opgeheven.

In de 19e eeuw hebben bedelaars en gevangenen in het complex gewoond. Tijdens het Derde Rijk diende een gedeelte van de gebouwen als gevangenis van de Gestapo. In die periode werd Konrad Adenauer daar ook gevangen gehouden. Na de Tweede Wereldoorlog deed de abdij onder andere dienst als psychiatrisch ziekenhuis.

In 1978 kwamen de gebouwen in bezit van de *Kulturverwaltung des Landschaftsverbandes Rheinland*. Het complex is nu prachtig gerestaureerd. Tijdens de rondleiding bezoeken we onder andere de abdijskerk en de kapittelzaal.

Lezingen

De lezingen worden in de grote zaal van Restaurant De Oude Lind gehouden. Aanvang 20.00 uur. Telefoon 04709-88343

6 september: Pronkstukken Venlo 650 jaar stad

De heer Drs A. van Pinxteren uit Nijmegen zal een dia-voordracht houden naar aanleiding van de tentoonstelling: 'Pronkstukken. Venlo 650 jaar stad', van 1 september tot 28 november te zien in het Goltziusmuseum te Venlo.

Uit een brief van hertog Reinoud II van Gelre uit 1343 blijkt dat hij de stad Venlo stadsrechten had verleend. Venlo viert nu een jaar lang feest om dat feit te herdenken. Het historische museum van de stad, het Goltziusmuseum, wijdt aan dit jubileum een grote tentoonstelling met een pronkvolle catalogus onder de titel: *Pronkstukken Venlo 650 jaar stad*.

Voor de expositie zijn ongeveer 300 voorwerpen geselecteerd, een staalkaart van topstukken variërend van archeologische objecten, schilderijen, sculpturen, handschriften, zilver, films en foto's. Ze dateren van ongeveer 12.000 v.Chr. tot en met 1993, het jubileumjaar. Veel 'Pronkstukken' zijn na lange tijd weer terug in de stad waarmee ze door historische banden zijn verbonden.

25 oktober: Twee mensen en hun koper

Mevrouw P. van der Beele uit Horst zal een dia-lezing verzorgen over het onderwerp: 'Twee mensen en hun koper', mede naar aanleiding van de tentoonstelling die onder dezelfde naam wordt gehouden in het Streekmuseum Stichting Oudheidkamer Horst.

Koper is het oudste metaal dat door de mens geslagen werd tot onder andere gereedschap. Koper vormt de basis voor de gehele metaalbewerking. Eeuwenlang was het koperslagersambacht zeer belangrijk. Het kende geheel eigen gereedschappen en technieken voor de vervaardiging van koperen gebruiks- en siervoorwerpen.

De koperslager was een man die in geduldig handwerk een plaat koper in de gewenste vorm sloeg. Helaas dreigt dit beroep uit te sterven en daarmee de kennis van dit ambacht te verdwijnen. Als men tegenwoordig spreekt van 'koperslager', dan bedoelt men meestal 'technisch installateur' of 'loodgieter'. Voor de heer en mevrouw Van der Beele vormen het koper, en alles wat daarmee verband houdt, onderwerp aanhoudende studie. Zij beheren reeds tien jaar een museum en een koperslagerij aan de Gasthuisstraat in Horst.

15 november: De Romeinen in Noord-Limburg

De heer Drs H. van Enckevort uit Nijmegen zal deze avond spreken over: De Romeinen in Noord-Limburg. De eerste vijf eeuwen van onze jaartelling in het licht van recente opgravingen.

Tot voor enkele jaren was het beeld dat we hadden van Noord-Limburg in de Romeinse tijd beperkt. Dit werd veroorzaakt door het feit dat na de Tweede Wereldoorlog in dit deel van Nederland weinig archeologisch onderzoek werd verricht. Het belangrijkste deel van onze kennis was voornamelijk gebaseerd op door amateur-archeologen gedane toevalsvondsten. De laatste jaren is hierin een kentering gekomen door archeologisch onderzoek naar: - een vijfde-eeuwse Germaanse nederzetting in Gennep, - een villa in Venray-Hoogrieboek, - een Romeinse brug tussen Plasmolen en Cuijk, - een aantal boerderijen uit de tweede eeuw n.Chr. te Blerick.

De resultaten van dit recente onderzoek werpen nieuw licht op de Romeinse tijd in de Lage Landen.

Aan de hand van dia's zal de heer Van Enckevort trachten een chronologisch overzicht te geven van de huidige stand van zaken wat betreft de Romeinen in Noord-Limburg, ook in relatie tot aangrenzende gebieden in Nederland, België en Duitsland.

20 december: Gebruiken rond Kerstmis en Nieuwjaar

De heer Drs. J. Walraven uit Roermond zal een spreekbeurt houden over : Gebruiken rond Kerstmis en Nieuwjaar.

De meeste gegevens over dit onderwerp heeft de heer Walraven verzameld bij talloze gesprekken met vooral oudere mensen. Gebruiken welke typisch zijn (of waren) voor deze tijd van het jaar komen, aan de orde. Voor Kerstmis zijn dit onder andere: het klaarmaken van het huis en de maaltijden, de geschiedenis van de kerstboom en de kribbe, het biechten vóór Kerstmis, de nachtmissfeer en weersvoorspellingen. Gebruiken rond Nieuwjaar welke de revue zullen passeren, zijn onder andere: het wafelbakken, het zalig-nieuwjaar-wensen (het "verrasje") en de nieuwjaarsbrief.

De oudere toehoorders zullen met een glimlach van herkenning luisteren, terwijl voor de jongeren wellicht een tijd wordt geschilderd die nog maar zo kort geleden is en toch al zover achter ons ligt, dat veel van het besprokene bij hen nu reeds niet meer bekend is.

24 januari: Bibliografie Limburg

Op deze avond zal de heer Drs E. Ramakers uit Maastricht spreken over : De bibliografie van Limburg.

De Stadsbibliotheek van Maastricht neemt van oudsher reeds alle publikaties betreffende 'Limburg' op in haar collectie *Limburgensia*. Deze uitgaven (boeken, tijdschriften, catalogi, brochures en dergelijke) worden toegankelijk gemaakt in de *Bibliografie van Limburg*, thans een kaartsysteem met circa 60.000 titels. Iedere onderzoeker die met een historisch of genealogisch onderzoek Limburg betreffende bezig is, kan deze catalogus (gratis!) raadplegen. Men kan aldus op het literatuuronderzoek veel tijd besparen en men loopt minder kans studies over het hoofd te zien.

In de komende jaren wordt de catalogus - afhankelijk van de beschikbare financiële middelen - hopelijk in de computer ingevoerd. Het is daarna ook mogelijk de catalogus on-line, via een computer en een telefoonlijn, te laten raadplegen.

14 maart: Venloos filmbedrijf Zuiderfilm

Na de negentiende jaarvergadering zal de heer S. Derkx, medewerker Publiekszaken van het Goltziusmuseum te Venlo, een korte lezing houden

over het Venloos filmbedrijf Zuiderfilm gevolgd door de vertoning van enkele oude Venlose films.

Archieven en archeologische vondsten vormen belangrijke bronnen voor onze kennis van het verleden. Sinds 1895 beschikken we bovendien over de film als historische bron. De fotografie, de film en sinds enige decennia ook de televisie zijn informatiedragers met een sterke inwerking op de kijker. Wat dit laatste betreft overstijgen de moderne media de oude bronnen voor historisch onderzoek.

Waarom zijn speciaal de eerste bewegende beelden in zwart-wit zo fascinerend? Spreekt ons het bedaagde tempo aan van dat begin van de moderne tijd? Overbrugt de film ook niet de kloof in de tijd tussen hen die ooit werden vereeuwigd en ons? Zijn foto's, films en video geen daden van verzet tegen vergetelheid?

Het Goltziusmuseum verzamelt, bewaart en vertoont oude films over Venlo. Een belangrijk deel van deze museumcollectie vormen de films die tussen 1935 en 1950 werden vervaardigd door de Venlose filmproductiemaatschappij *Zuiderfilm*. Er is een documentaire uit 1930 van *Polygoon* getiteld *Een bezoek aan Limburgs enige havenplaats - Venlo*. Verder omvat de verzameling interessante amateurfilms en films van de *Filmclub Venlo* uit de jaren zestig.

Na de inleiding volgt vertoning van de 'Zuiderfilm': *Levensgang* (1936), *Venloo* (1936) en *Marathon* (1950).

Begraafplaats Kloosterstraat

In 1985 kocht de gemeente van het kerkbestuur van de St. Lambertusparochie de gesloten begraafplaats aan de Kloosterstraat, het zogenaamde *oude kerkhof*.

Tegen de bestemmingsfunctie die de gemeente aan het oude kerkhof in het bestemmingsplan "Kom Horst" meegaf, namelijk als parkje en bedieningsweg, hebben enkele rechthebbenden bezwaar aangetekend. Op 11 juni 1992 heeft een uitspraak van de Kroon aangegeven dat voor het oude kerkhof een regeling gezocht dient te worden die gericht is op het behoud van de cultuurhistorische en maatschappelijk culturele betekenis van de begraafplaats.

De gemeente is nu van plan de gehele begraafplaats te gaan rehabiliteren, inclusief de strook die aanvankelijk was bestemd als bedieningsweg. Het gemeentebestuur heeft zich hierbij laten voorlichten, onder andere door Stichting De Terebint, een landelijk opererende organisatie die zich inzet voor de instandhouding van begraafplaatsen. Voor de herinrichting heeft de gemeente Horst tijdig een bedrag gereserveerd, thans groot f 154.00.

De gemeente stelt voor het beheer, dus niet het eigendom, over te dragen aan een op te richten stichting. Het gemeentebestuur wil in deze stichting vertegenwoordigers opnemen van LGOG Kring Horst, Stichting Oudheidkamer, Stichting Kruisen en Kapellen en Kerkbestuur St.Lambertus, terwijl namens de gemeente een adviseur aan de stichting zal worden toegevoegd. Getracht wordt om vóór het einde van dit jaar bedoelde stichting op te richten. Daarna zal de gemeente met de stichting een plan van aanpak opzetten.

Het bestuur van LGOG Kring Horst verneemt graag welke LGOG-leden belangstelling hebben voor het werk van de op te richten stichting.

Heemkundeverenigingen

Op 21 december 1992 en 29 maart van dit jaar vonden overlegbijeenkomsten plaats van LGOG Kring Horst met de regionale heemkundeverenigingen. Op deze bijeenkomsten werd op informele wijze van gedachten gewisseld over het werk waarmee iedereen bezig is. Men wil van elkaar leren, dubbel werk vermijden, maar ook elkaars problemen bespreken en samen naar oplossingen zoeken.

De vergadering in december vond plaats in de Oudheidkamer van Horst en die van maart in het verenigingslokaal De Wingerd van Heemkundevereniging Sevenum. De volgende bijeenkomst is op 29 november in De Lucht te Melderslo.

De deelnemers aan het regionaal overleg zijn:

Stichting Geschiedenis Melderslo

Heemkundevereniging Sevenum

Historische Werkgroep De Brede

Stichting Werkgroep Oud America

Stichting Historische Kring Grubbenvorst-Lottum

LGOG Kring Horst

Historische Kring Broekhuizen.

De deelnemende verenigingen en stichtingen zijn van plan tweemaal per jaar bij elkaar te komen, telkens bij één van de deelnemende verenigingen, die dan tevens het voorzitterschap op zich zal nemen.

Het LGOG-hoofdbestuur vindt dat er nu nog geen sprake is van behoefte aan overleg met heemkundeverenigingen op provinciaal niveau, wel op het regionale vlak. Dit overleg wordt gezien als een specifieke taak voor de LGOG-kringbesturen.

LGOG biedt thans reeds enkele publicatie-mogelijkheden voor heemkundeverenigingen:

Pennestreek (vier maal per jaar). Adres: LGOG Pennestreek, Postbus 83, 6200 AB Maastricht;

INFO LGOG Kring Horst (maart en september). Adres: LGOG Kring Horst, Venloseweg 48, 5961 JD Horst.

Heemkundevereniging Sevenum

Secretaris: Mw A. Huys-Oostveen

Molenveldweg 26, 5975 VZ Sevenum

Eind 1986 kwamen een aantal personen bij elkaar die geïnteresseerd waren/zijn in de geschiedenis en cultuur van Sevenum. Unaniem was men van mening dat er over de geschiedenis van Sevenum te weinig bekend en gepubliceerd was. Bij particulieren en in archieven is nog veel materiaal en gegevens voorhanden; dit moet opgespoord en geordend worden. De aanwezigen op die bijeenkomst besloten die taak op zich te nemen. Eind 1987 was de oprichting van "Heemkundevereniging Sevenum" een feit !

Het doel van de Heemkundevereniging is: gegevens, materiaal, foto's e.d. van Sevenum opsporen, verzamelen en bewaren voor het nageslacht en d.m.v. lezingen, films, publikaties en exposities de geschiedenis van Sevenum en haar bewoners meer bekendheid te geven.

Anno 1993 heeft de Heemkundevereniging ruim tachtig leden, waarvan velen op persoonlijke titel of in groepsverband enthousiast 'speuren naar sporen' van de Sevenumse geschiedenis.

De vereniging heeft verschillende werkgroepen, o.a. genealogie, archeologie, feesten en gebruiken, oogstfeest, dialect, dorpselijke en veldnamenonderzoek.

Vier keer per jaar is er een algemene bijeenkomst met aansluitend een lezing of film, die direct of indirect met de geschiedenis van Sevenum te maken heeft. De leden ontvangen jaarlijks gratis het ruim 80 pagina's dikke jaaroverzicht, waarin naast verenigingsgegevens heemkundige bijdragen worden gepubliceerd.

In 1991 kreeg de Heemkundevereniging een eigen verenigingsruimte in de kelder van Cultureel Centrum "De Wingerd". Deze ruimte is inmiddels ingericht en men is nog druk doende om het archiefmateriaal te archiveren en overzichtelijk op te bergen, zodat dit materiaal voor iedereen ter inzage is.

In 1990 presenteerde de Heemkundevereniging *Spinninghe, geschied- en heemkundige opstellen over Sevenum*. Dit unieke kijk- en leesboek over de geschiedenis van Sevenum heeft bij velen reeds een plaats in boekenkast gevonden. In oktober 1993 werd het *Rapport Dorpselijke* aan het gemeentebestuur aangeboden. De nog bestaande cultuur-historische objecten in de kom van Sevenum werden geïnventariseerd en gefotografeerd. Naast

de beschrijving van het uiterlijk werd ook aandacht besteed aan de historie van de objecten.

Regelmatig worden aspecten van de Sevenumse geschiedenis gepubliceerd in het weekblad *Het Klökske* en in het maandblad *Het Serums Krentje*.

In haar ruim vijfjarig bestaan heeft de Heemkundevereniging een drietal exposities ingericht over de geschiedenis van Sevenum. De laatste expositie, bij gelegenheid van de eerste lustrumviering onder de titel "Serum, wie 't vruujer waas", trok meer als duizend bezoekers.

Nieuwe leden zijn altijd welkom, want er is nog veel werk te doen. Het opsporen van stukjes geschiedenis vergt veel tijd en nieuwe publikaties zijn reeds gepland.

Stichting Geschiedenis Melderslo

Secretaris: Mw P. Nellen, Vlasvenstraat 11, 5962 AC Melderslo

De Stichting Geschiedenis Melderslo bestaat twintig jaar en heeft intussen een archief en documentatiecentrum over het dorp Melderslo opgebouwd. Het uitgebreide archief wordt volledig in een computersysteem gebracht om gemakkelijker aan de wensen te voldoen. Er zijn veel films, duizenden foto's, dia's, bidprentjes, kranteknipsels en archieven van bijna alle Melderslose verenigingen. De groep bestaat uit elf personen.

Dank zij de organisatie van het Polsstokhoogspringen, ieder jaar op de voorlaatste zondag van juli, is de financiële positie van de stichting gezond te noemen. Alle belangrijke gebeurtenissen worden gefilmd en gefotografeerd.

Door het regelmatig organiseren van voorstellingen en tentoonstellingen is het idee van een museum gegroeid, dat gestalte kreeg in het april 1989 geopende museum dat dit jaar werd omgedoopt tot: "*De Locht*" *Streekboerderij en Nationaal Asperge- en Champignonmuseum*, gelegen Koppertweg 5 in Melderslo. In 1991 werd de 25.000ste bezoekers verwelkomd en dit jaar reeds de 50.000ste.

Het gewone leven van alledag wordt geprobeerd vast te leggen, maar ook de

dorpsuitbreiding. Met oudere mensen werden gesprekken gevoerd en opgenomen om oude verhalen en het dialect vast te leggen.

Er wordt gewerkt aan een boek over Melderslo dat binnen niet al te lange tijd hopelijk het licht zal zien.

Stichting Historische Kring Grubbenvorst-Lottum

Secretaris: Dhr W. Leenen, Mgr. Moorslaan 20, 5971 VJ Grubbenvorst

Op 21 oktober 1974 werd op initiatief van het College van Burgemeester en Wethouders van Grubbenvorst een Werkgroep Historische Kring Grubbenvorst opgericht met als doel de geschiedenis van Grubbenvorst en Lottum uit te diepen. De Werkgroep werd op 15 mei 1981 omgezet in de Stichting Historische Kring Grubbenvorst - Lottum.

De activiteiten van de stichting bestaan uit:

1 veldwerk en bodemonderzoek naar archeologische voorwerpen in de gemeente. In juli 1989 werden door een werkgroep de ligging van de eeuwenoude St.Janskapel ontdekt. De kapel werd omstreeks 1430 gesticht door Aleid van Baersdonck en heeft tot ongeveer 1810 in Grubbenvorst gestaan. De plaats van de kapel is door middel van bestrating en een sokkel met daarop een houten kruis aangegeven als een blijvend archeologisch monument.

2 Archiefdocumentatie. Het verzamelen en inventariseren van geschiedkundige onderwerpen over Grubbenvorst en Lottum.

3 Foto-archief. Het verzamelen van foto's van historische gebouwen, gebeurtenissen, personen en verenigingen.

4 Publikaties. Uitgaven in boekvorm of brochures over historische onderwerpen of gebeurtenissen in de gemeente. Grubbenvorst (1980)

5 Uitgegeven publikaties:

- *Kruutskes en Kapelkes Grubbenvorst* (1980);
- *De kunstschaten in de R.K. Parochiekerk H. Gertrudis Lottum* (1980);
- *Noord Limburgse Maasdorpen* (1980);
- *Heierhoeve, van 15e eeuwse ontginningsenclave naar eigen kerkgemeenschap* (1987);
- *De gemeente Grubbenvorst. Historische overdenkingen bij een nieuw gemeentehuis* (1988);
- *De Bisweide - Klooster - Ursulinnenpensionaat en MAVO* (1989);
- *St.Jan op Sandfort in Grubbenvorst* (1991)

5 Tentoonstellingen. De historische kring bezit een verzameling van

oudheidkundige voorwerpen uit de prehistorische, romeinse, middeleeuwse en moderne tijd. Deze oudheidkundige voorwerpen zijn in een zevental vitrines te bezichtigen in het gemeentehuis tijdens kantooruren. De kring organiseert periodiek tentoonstellingen.

6Interviews. Het vastleggen op band van interviews met bejaarden van Grubbenvorst en Lottum over gebruiken en gebeurtenissen van vroeger.

7Het uitnodigen van sprekers voor het houden van lezingen.

Historische Werkgroep

De Brede

Secretaris: Mw N. Mulders

Tongerlosepad 6

5993 NT Maasbree

Op 18 januari 1989 kwamen in het zaaltje van de LLTB acht mensen bij elkaar. Allen waren genteresseerd in historie. Dit was het begin van de Historische Werkgroep de Brede. Er werd een voorlopig bestuur gevormd, dat moest proberen de groep 'vlot' te trekken. Dit lukte heel aardig.

We hebben gekozen voor de stichtingsvorm. De akte passeerde op 14 maart 1990. Er was inmiddels een definitief bestuur gevormd met J. Henkens als voorzitter, N. Mulders als secretaris en H. Vannisselroy als penningmeester. In zijn geheel bestaat het bestuur uit zeven leden, waarvan er ieder jaar twee aftredend zijn. Deze kunnen herkozen worden voor een termijn. Voorzitter en secretaris treden niet gelijk af. Het bestuur kan zelf kandidaten stellen, maar deze kunnen ook door de vergadering gesteld worden.

De Brede kent werkgroepen belast met de volgende taken:

- 1bewaren van geschonken goederen, verzorgen van hoekje in bibliotheek en opening museum;
- 2bezoek aan archieven, indeling archief, genealogie en samenstellen boeken;
- 3verzamelen van: ansichtkaarten, bidprentjes, foto's, dialectische woorden en uitdrukkingen, liedjes en kranteknipfels.
- 4archeologie;
- 5reclame, lezingen en films.

Iedereen heeft die groep gekozen, die hem/haar het meeste aansprak. Het is best mogelijk dat iemand van meer dan een groep lid is. We hebben geprobeerd om van iedere groep iemand in het bestuur te krijgen. Bij evenementen die een bepaalde groep betreffen, handelt die geheel zelfstandig. Het bestuurslid

van die groep brengt verslag uit naar het bestuur.

Ieder jaar organiseren we een lezing in het Trefcentrum die voor iedere belangstellende vrij toegankelijk is. In de bibliotheek is een afsluitbare vitrine geplaatst waarin geregeld iets ten toon gesteld wordt rondom een bepaald thema.

Oude gebruiksvoorwerpen worden verzameld, opgeslagen en geconserveerd. Bidprentjes en foto's worden verzameld, evenals liedjes, kranteknipsels enz.

Men bezoekt samen archieven, gaat naar cursussen en lezingen en werkt samen aan boeken. De werkgroep archeologie is momenteel aan het graven op de "Plaats". Dit is een boerderij in het Rooth waar hoogstwaarschijnlijk het Huis Bree gestaan heeft. Hiervoor hebben we van de Rabobank een donatie gekregen van f 500,-.

In 1990 organiseerden we in het kader van "Bree 750 jaar" een tentoonstelling van april tot en met augustus. We deden in 1991 mee aan de agrarische dag met een stand in de tuinbouwloods, bij Huis Westering en het bakhuisje van de familie Grubben.

Op verzoek van het Rode Kruis richtten we in 1992 een gedeelte van de grote zaal van het Trefcentrum in rond het thema vervoer.

In november 1992 organiseerden we een boekenbeurs en brachten ons eerste boek uit: *Niejs oet Bree*.

Op dit moment telt de werkgroep 22 leden. Een lid van de Brede is ook lid van 'De Borcht', de historische werkgroep van Baarlo en bezoekt daar alle vergaderingen. Omgekeerd is dit ook het geval.

Van de gemeente Maasbree krijgen we jaarlijks een subsidie groot f 535,-. De leden betalen per jaar aan contributie f 15,-, waarvan de abonnementen betaald worden.

De Brede heeft nog geen eigen lokaliteit. Wel kunnen we de grote voorwerpen opslaan in een loods aan de Zandberg.

De kleinere spullen staan bij verschillende mensen thuis, evenals het archief, dat we tot nu toe gevormd hebben.

De bestuursvergaderingen worden beurtelings bij een der bestuursleden

gehouden. De grote vergaderingen (10 per jaar) in tennishal 'De Schansenberm'. Het niet hebben van een eigen lokaliteit is een zeer groot gemis en een belemmering voor veel activiteiten.

Doelstellingen op korte termijn:

- 1het krijgen van een onderkomen, waar we ons archief kunnen opslaan en samen kunnen werken,
- 2dit lokaal kunnen openstellen voor geïnteresseerden,
- 3inventarisatie van ons archief.

Doelstellingen op langere termijn:

- 1het opnieuw inrichten en voor publiek openstellen van het museum van wijlen Jan Tielen,
- 2het blijven samenstellen en uitgeven van historische werken,
- 3het inventariseren en beschrijven van monumenten.
- 4het onderzoeken van de bodem,
- 5het bezoeken van archieven in binnen- en buitenland en het zoveel mogelijk verzamelen van historisch materiaal over Maasbree,
- 6het volgen van cursussen op historisch gebied en ons het lezen van oud schrift eigen maken.

Milieugeschiedenis - lokale geschiedenis

Toen de geschiedbeoefening als wetenschap goed en wel op gang was gekomen - heel globaal aangegeven zo'n twee honderd jaren geleden - ging dat vak meteen scheuringen of vertakkingen vertonen: politieke geschiedenis, culturele geschiedenis, kunstgeschiedenis, literatuurgeschiedenis, agrarische geschiedenis, kerkgeschiedenis, economische geschiedenis, sociale geschiedenis, en nog veel andere deelspecialismen. Af en toe werden pogingen ondernomen aan die verkokering of vertunneling een halt toe te roepen. Er werd geprobeerd weer tot een allesomvattende historische benadering van bepaalde perioden of van zekere verschijnselen in de geschiedenis te komen. Die moesten vanuit zoveel mogelijk diverse gezichtspunten worden bekeken. Maar dat ideaal bleek elke keer weer een utopie. De versnippering van het vak geschiedenis ging door. Nog niet zo heel lang geleden werden bijvoorbeeld mentaliteitsgeschiedenis en vrouwengeschiedenis populair. Momenteel wint milieugeschiedenis veld.

Milieugeschiedenis kan op het eerste gezicht een wat modieus verschijnsel lijken. Bij nader inzien blijkt dat toch niet juist te zijn. Er komen vragen aan de orde als: hoe gingen mensen in het verleden - ook in het ver weg gelegen verleden, tot in de prehistorie en de oudheid toe - om met hun natuurlijke omgeving? Waren zij zich bewust verantwoordelijkheid te dragen ten aanzien van de natuurlijke situatie waarin zij leefden? Milieuproblemen stammen natuurlijk niet uit het allerjongste verleden. Ze kwamen ook niet pas op met de industriële revolutie. Ondernamen mensen in het verleden ook al iets om daaraan het hoofd te bieden? Vragen van een dergelijke strekking worden in de eerste plaats gesteld met betrekking tot omstandigheden van lokale aard. Daar moeten dus ook de oplossingen worden gezocht.

Hoe ernstig milieugeschiedenis intussen ook in vakkringen van historici wordt genomen kan bijvoorbeeld blijken uit de oprichting in 1985 van de "Stichting Net Werk voor de geschiedenis van hygiëne en milieu", gevestigd Winselerhof 56, 6525 LZ Eindhoven (telefoon 040 - 423814, bij voorkeur 's avonds). Sinds september-oktober 1986 geeft deze Stichting het contactblad Net Werk uit, waarin mensen die zich beroepshalve of ook wel uit belangstelling bezighouden met de milieuproblematiek informatie uitwisselen, elkaar op de hoogte houden van hun successen en hun frustraties. Intussen zijn van **Net Werk** reeds 36 afleveringen verschenen.

De Stichting Net Werk organiseert ook een paar maal per jaar bijeenkomsten waar sprekers verslag uitbrengen van hun activiteiten. Vaak wordt dan ook een bezoek gebracht aan een milieuproject. Zo vindt

bijvoorbeeld op 2 april 1993 in het Academiegebouw van de Rijksuniversiteit te Utrecht een conferentie plaats, waar twee sprekers milieuonderwerpen aan de orde stelden met een uitgesproken lokaal karakter. De eerste behandelde: "Hinderwet en leefklimaat in Kampen 1875-1940". De volgende inleider sprak over "De historische komponent in een actueel milieuprojekt". Dat project betreft onderzoekingen verricht in de gemeenten Tubbergen, Weerselo, Ootmarsum, Denekamp en Losser op het gebied van het van het milieu, met uitgesproken historische facetten. Een tweetal ministeries, het Waterschap Regge en Dinkel en het Landbouwschap Overijssel zijn er nauw bij betrokken.

De Stichting Net Werk heeft sinds 1991 ook vruchtbare contacten met het geschiedenisonderwijs. In november van dat jaar wijdde **Kleio. Tijdschrift van de Vereniging van docenten in Geschiedenis en Staatsinrichting in Nederland (VGN)** de negende aflevering van de 32ste jaargang aan het thema "Milieu en Geschiedenis". Binnen de VGN was één jaar eerder een stimuleringsgroep voor natuur- en milieu-educatie (NME) opgericht, die samen met de redactie van het geschiedenisblad het bewuste thema-nummer verzorgde. Daarin is onder andere een uitgebreid "Literatuuroverzicht van milieugeschiedenis" opgenomen. Het is van de hand van drs. Myriam Daru. Zij behartigt te Eindhoven het secretariaat van de Stichting Net Werk. Uit ervaring kan ik getuigen dat zij dat werk vlot en correct behartigt! Genoemde Stichting is op haar initiatief tot stand gekomen; zij redigeert ook het contactblad. Haar beredeneerd literatuuroverzicht in **Kleio** is zeer breed van opzet; het bevat ook een niet geringe hoeveelheid buitenlandse literatuur. Vreemd is dit niet want zij heeft zich gedurende haar geschiedenisstudie ook in Frankrijk, Duitsland en Groot-Brittannië georiënteerd.

In genoemd **Kleio**-nummer publiceren twee geschiedenisleraren de lesbrief "Fris Gezelschap". Daarin worden, verdeeld over zes hoofdstukjes, problemen rond drinkwater en watervoorziening in het verleden, uitmondend in het heden, behandeld. Vooral uit de didactische vragen en opgaven, die naar aanleiding van de historische uiteenzettingen worden geformuleerd, komt duidelijk naar dat de milieu-problematiek in de eerste plaats lokale aspecten heeft. Daar waren de moeilijkheden steeds het meest urgent, daar moeten dus beslist oplossingen worden gevonden.

Enkele voorbeelden van opdrachten uit de genoemde lesbrief die de docenten aan hun leerlingen kunnen voorleggen:

- "Uit de verordeningen van de stad Amsterdam uit 1431 kun je opmaken waarvoor men het water in de stad onder andere gebruikte. Wat gooide men er allemaal in?"
- "Waarom was de watervervuiling voor de Antwerpenaren rond 1700 een probleem? Noem drie punten."
- "Leg uit dat in Antwerpen rond 1700 en in Amsterdam na 1850 de problemen om aan schoon drinkwater te komen op een vergelijkbare manier werden opgelost."

P.A.M. Geurts

Lottum door de eeuwen heen 5

Hof aengen Bosch, later Bosserhof

Als men vanuit Grubbenvorst de bebouwde kom van Lottum binnenkomt, staat als eerste behuizing aan de linker kant van de weg de eeuwenoude hoeve *Bosserhof*.

De oudst bekende schriftelijke bron van deze hoeve dateert van 1690¹. Daarin wordt vermeld dat jonker Frans Werner Van Aerdt van *de Borggraaf* beslag laat leggen op de *Hof aengen Bosch* ten laste van jonker Gerard Van Zoutelande.

Deze beslaglegging was het gevolg van een geschil over een erfkwestie. Van oorsprong hoorde deze boerderij bij *Huis Darth*. Rond 1600 was Merten Beugel eigenaar van Huis Darth. Merten is een zoon van Johan Beugel. Deze Johan Beugel was twee maal gehuwd. Zijn echtgenoten waren Meth van den Wijer en Maria Van Darth. Van Mertens (half)-zuster Elisabeth is wel bekend dat haar ouders Johan Beugel en Maria Van Darth waren². Elisabeth Beugel huwde op 25 juni 1596 met Gellis Van Zoutelande.

Gellis Van Zoutelande trad op als gevolmachtigde namens zijn vrouw Elisabeth en haar zusters Mechtild en Geertruij Beugel³.

Hierbij handelde het om een achterstallige vordering uit een koopovereenkomst tussen Loef Van Darth en Christoffel Van Wijlich⁴.

Op 18 april 1614 werd Gellis met zijn zwager Merten Beugel van Lottum benoemd tot voogd over de minderjarige kinderen van hun schoonzuster, respectievelijk zuster, Mechtild Beugel⁵. Hun zoon Gerard Van Zoutelande huwde met Margaretha Van Albada. Gerard was burgemeester van Roermond van 1671 tot 1677. Van zijn moeders zijde maakte hij aanspraak op de Bosserhof.

Frans Werner Van Aerdt maakte aanspraken welke voortkwamen uit zijn huwelijk (getrouwd in 1652) met Sybilla Puytlinck, weduwe van jonker Herman Gerard Beugel. Deze Herman Gerard was immers een zoon van Merten Beugel.

Volgens het proces kwam Gerard Van Zoutelande zijn verplichtingen niet na en zodoende raakte de Bosserhof in handen van de familie Van Aerdt.

In het midden van de 18e eeuw liet de schepenbank een nieuw boenderboek aanleggen, waarin het goed "aen gen Bosch" ofte wel Bosserhof toebehoort aan Elisabeth Sybilla Van Aerdt.

De oppervlakte van de bijbehorende bouw- en weilanden bedroeg 32,5 morgen en 235,5 roeden. Zij was gehuwd met Theodorus de Voocht en was

een dochter van de eerder genoemde Frans Werner Van Aerdt⁶.

Toch is de eigendom van deze boerderij in de familie Van Aerdt gebleven. Op 17 januari 1778 verklaarde Baron Van Aerdt en pastoor van Lottum, schuldig te zijn aan de amptman Van Douveren de som van 1400 gulden cleefs zijnde de resterende kooppenningen van dit goed⁷.

In augustus 1783 leende pastoor Van Aerdt 800 gulden bij het echtpaar Joannes van Eindt en Arnoldina Haffmans.

Op 4 april 1785 verpachtte de pastoor de Bosserhof met bijbehorende landerijen aan Mathias Lichtevelde en zijn vrouw Maria Anna Deenen voor de tijd van 12 jaar met als aanvang mei 1787. In het pachtcontract staat onder meer dat de pachter bij reparatie aan de hof de arbeiders van kost en drank moest voorzien⁸.

De pastoor verkocht de Bosserhof rond 1797 aan het echtpaar Willem Coenders en zijn echtgenote Maria Wijnhoven met de bestaande hypotheek. De kopers losten deze schuld van 1700 gulden af. Hun kleinzoon Christiaan Coenders huwde met Petronella Raedts uit Sevenum en bewoonde het pand als derde generatie. Uit dit huwelijk werd Maria Gertrudis geboren, zij huwde met Herman van Soest de latere koper van kasteel de Borggraaf in 1871⁹.

Door deze koop kwam de Bosserhof opnieuw in het bezit van een kasteelheer.

H.J.M. Hendrix , Horst/America

Noten:

- 1.RAL, Hof van Gelre Roermond ,rechtelijke stukken maart 1690
- 2.HSAD, Archiv Geldern Justizhof nr. 38 folio 384 v.
- 3.Ral, Archief Scheres d Olne inv.nr. 2344
- 4.HSAD, Archiv Geldern Justizhof nr.38 folio 330 v.
(22 okt 1580 verkoop aandeel laatbank met bijbehorende gerechtigheden)
- 5.GAR, overdrachtprotocol van Roermond folio 154 v.
- 6.RAL, schepenbank Lottum evac. nr. 3731
- 7.Huisarchief kasteel de Borggraaf Lottum
- 8.Idem
- 9.RAL, Archief Notaris Haffmans (Helden) 1871 nr.132

Het openluchtmuseum van Horst

In de jaarvergadering van LGOG Kring Horst gehouden op 15 maart van dit jaar heeft LGOG-lid G. Lenssen aandacht gevraagd voor leegstaande boerderijen en woningen in de gemeente Horst "welke eertijds dienstbaar waren aan de agrarische ondernemingen met hun gezinnen en welke thans in gebruik zijn als bedrijfsruimten". Hij heeft zich ook gewend tot de heer H. Moors, ambtelijk secretaris van de monumentencommissie van de gemeente Horst. Op diens verzoek heeft de heer Lenssen een beschrijvende foto-rapportage van een achttal panden gemaakt.

De heer Lenssen gaf toestemming voor plaatsing van zijn rapport in INFO LGOG.

In zijn inleiding wijst de heer Lenssen erop dat "zowel te Bokrijk (België) als in het Openluchtmuseum te Arnhem, dergelijke gebouwen ten behoeve van het nageslacht in een onnatuurlijke omgeving zijn samengebracht, terwijl de onderhavige gebouwen thans nog in hun oorspronkelijke omgeving liggen met de daaraan verbonden streekgeschiedenis. Een en ander zou dus de moeite (en kosten) waard zijn dat dergelijke gebouwen in deze contreien bewaard konden blijven."

Als persoonlijke beweegreden voor zijn initiatief geeft de heer Lenssen: "interesse in de geschiedenis en ontwikkeling van de gemeente Horst."

Herenbosweg

Grote boerderij, meer dan 200 jaar oud, gelegen aan de Herenbosweg te Melderslo, eigendom van G. Michels, bewoond geweest tot in het begin van de tachtiger jaren. Een mooie oprijlaan leidt hier naar toe. Deze boerderij is gebouwd met de voorgevel naar de veldkant. Vroeger was het namelijk gebruikelijk dat de voorgevel of de voordeur richting kerk lag. Dit komt hier goed tot uiting. Aangezien Melderslo toen nog geen kerk had is het in dit geval gericht op de kerk van Horst.

Boomsweg

Boerderij gelegen aan de Boomsweg te Melderslo, gebouwd in 1870, eigendom van J. Aarts. Bewoond geweest tot 1964.

Bosstraat

Tuinderij gelegen aan de Bosstraat te Hegelsom, eigenaar J. Lenssen, bewoond geweest tot eind vijftiger jaren.

Voor deze in de loop der jaren vergrote landarbeiderswoning, geldt hetzelfde als bij de vorige bewoning. De laatste heidegrond hierbij behorend is eind twintiger jaren van deze eeuw, ontgonnen door de bewoner. In het begin van deze eeuw was in deze woning een café gevestigd. Dit was op zich geen bijzonderheid, want in die tijd bedroeg het aantal cafés in deze omgeving dertien. Dit ging toen vrij gemakkelijk; een vergunning hiervoor was niet nodig. Men stapte hiervoor naar de bierbrouwerij en kreeg daar een vat bier met toebehoren op afbetaling mee. Dit vat werd in de woonkamer op een omver gelegen stoel met de rugleuning naar beneden gelegd, en het café was er.

Het grote aantal cafés in zo'n vrij geïsoleerde ligging en dicht op elkaar, leidde vaak tot drankmisbruik. Op zondagen trok men te voet van café naar café vaak onder begeleidende muziek van de trekharmonica van "Coppus Chrisjaan". Vechtpartijen waren geregeld aan de orde. Voor vreemdelingen was het hier niet bepaald veilig.

Reijsenbeckstraat

Boerderij "de Reijsenbeck" gelegen aan de Reijsenbeckstraat te Hegelsom. Deze boerderij is door de eigenaar J. Lemmen bewoond geweest tot eind vijftiger jaren. Toen is er door hem aan de westkant, een nieuw woonhuis tegenaan gebouwd. Tot in de dertiger jaren woonde op "de Reijsenbeck", Pieter Jan Keijsers (Reijsenbeck's Petrannes) en zijn vrouw Gertrudis Huijs (Reijsenbeck's Gètrie). Dit huwelijk was kinderloos. Het is bekend dat in de stal praktisch geen licht van buitenaf binnen viel. Het was er dan ook zo donker in, dat de hond die zijn leven in deze stal sleet, geen daglicht kon verdragen wanneer hij buiten kwam. Boerderij "de Reijsenbeck" maakte vroeger deel uit van het kasteel Horst. Ook deze boerderij was gebouwd met de voorgevel naar de kerk van Horst, in dit geval tevens veldkant.

Bosstraat

Keuterboerderijtje, eigendom van M. Lenssen, gelegen aan de Bosstraat, vroeger aangeduid als "in de hei" ofwel Voor-America. Bewoond tot 1965. Oorspronkelijk rond 1860 gebouwd als landarbeiderswoning met geitenstal

en varkenshok. De westgevel was opgetrokken uit stro, doch is later met de aanbouw van een schuur vervangen door stenen. Deze landarbeiderswoningen werden indertijd gebouwd zonder eigenlijke fundering. Hiervoor diende een omgelegde heiplag. Ook na de ontginning van de heide gebouwd op één hectare land.

Spoorweg

Woning met stal en schuur, eigendom van W. Kuypers en gelegen aan de Spoorweg te Hegelsom, kennelijk als landarbeiderswoning in de vorige eeuw na de ontginning gebouwd. Is bewoond geweest tot 1960.

Spoorweg

Deze boerderij is eigendom van H. Arts en is gelegen langs de Spoorweg te Hegelsom. Voordat de parochie Hegelsom ontstond, behoorde deze ligging bij Voor-America.

De boerderij is bewoond geweest tot 1931 en is gebouwd in de vorige eeuw, na de plaatselijke ontginning omstreeks 1850.

De bouw is aanmerkelijk ruimer van opzet dan de meeste landarbeiderswoningen die toen in deze omgeving zijn gebouwd, vanwege het groter oppervlak toegevoegde landbouwgrond.

Langstraat

Langevelboerderij van Kinderen Verdellen, gelegen aan de Langstraat te Hegelsom, op een honderd-tal meters verwijderd van de parochiekerk. Deze boerderij is gebouwd in de vorige eeuw en bewoond geweest tot het einde van de vijftiger jaren.

G.M.H. Lenssen

MUSEA

Streekmuseum Stichting Oudheidkamer Horst

Oude vuurplaat kasteel ter Horst

Onder deze titel publiceerde M.J.J. (pastoor M.J. Janssen uit Meerlo) in de 42e jaargang van de Maasgouw van oktober 1922 op pagina 77 een verhaal over een vuurplaat die zich op de boerderij van de familie Poels-Baeten in Oostrum bevindt.

Haardplaten werden gegoten van ijzer. Zij werden aangebracht onder de schouw, tegen de achterwand van een open haard. De warmte van het vuur werd er door teruggekaatst. Ook werd de warmte door de dikke gietijzeren plaat opgenomen en wanneer het vuur minder werd, langzaam teruggegeven.

In 1660 kocht Willem Vincent van Wittenhorst het Huijs ter Horst van Arnold Wolfgang, graaf Huyn van Geleen en Amstenrade. Hij liet het kasteel van Horst in vier jaren tijd verbouwen tot een prachtig renaissance woonslot.

Voor een beter wooncomfort liet Willem Vincent in 1662 in Luik een aantal haardplaten gieten "waarvoor extra vormen moesten worden gemaakt, omdat het iets bijzonders moest worden", schrijft H. ter Voert in een van zijn artikelen "Geschiedenis van Horst" in de Echo van 13 oktober 1972.

Een van deze oude vuurplaten is het afgelopen jaar aan de Oudheidkamer geschonken. Zij is 87.5 cm hoog en 65 cm breed en draagt het alliantiewapen van Willem Vincent van Wittenhorst en zijn echtgenote Wilhelmina van Bronkhorst, met wie hij in 1646 getrouwd was. Hetzelfde wapen is ook te zien op een rouwkazuifel dat de Wittenhorsten aan de Horster kerk schonken en op een wapenstein uit 1664. Deze steen liet burgemeester van Grunsven in 1937 in metselen in de muur van de trappenhal van het raadhuis.

Op een klein steentje, dat jarenlang dienst heeft gedaan als opstapje bij de put van de Helpeney, is hetzelfde, door duizenden klompen afgesleten alliantiewapen te zien.

Bij het schoonmaken van de plaat werden enkele vage verfresten gevonden. Waarschijnlijk waren er oorspronkelijk heraldische kleuren op aangebracht.

De plaat staat nu opgesteld in de "kasteelzaal" van de Oudheidkamer. Wanneer zij uit het kasteel verdwenen is kan niet worden achterhaald. In 1760 zijn bij een grote veiling 15 haardplaten verkocht, waarvan alleen al aan Joseph Raedts 10 stuks.

Bij de totale sloop van het kasteel, rond 1840, verdwenen ook de andere vuurplaten.

Een bezoek aan de Oudheidkamer blijft de moeite waard. Zo zal er vanaf 17 oktober 1993 t/m/ 2 januari 1994 een tentoonstelling zijn onder de naam **Twee mensen en koper**. Het wordt een expositie met koperwerken van het Koperslagersmuseum van der Beele dat dit jaar 10 jaar bestaat.

In het begin van 1994 komt de Oudheidkamer met voorwerpen uit eigen depot. Hierbij zal ook getoond worden hoe de Oudheidkamer inventariseert en conserveert.

Voor 1994 wordt ook een Molenexpositie gepland in samenwerking met Toon van As, de vrijwillige molenaar van Meterik, verder een herdenkingstentoonstelling over 50 jaar bevrijding van Horst.

Tot 3 oktober is nog te zien de expositie van L. Emmen met "200 jaar schoenen. Het ontstaan van het schoenenambacht op het platteland".

Openingstijden:

dinsdag van 10-12 uur; woensdag van 14-16 uur;

vrijdag van 19-21 uur en zondag van 15-17 uur.

Groepen op afspraak

Adres: Steenstraat 2, 5961 EV Horst.

Telefoon 04709 - 86540.

Stichting Beheer Kunstschatten Sint-Lambertuskerk Horst

In het kader van het 40-jarig jubileumfeest werd op zondag 27 juni van dit jaar in de Horster St. Lambertuskerk een bijzondere tentoonstelling geopend. Zowel de ontwerper van de kerk, alsook de bouw van het Godshuis zelf worden op interessante wijze belicht.

Ook kan men in de crypte een bezoek brengen aan de schatkamer waarin op zeer smakvolle wijze de vele kunstschatten van de kerk worden geëxposeerd. Verder zijn er twee dia-klankbeelden, één over de kerkschatten en één over de kerken van architect Boosten in het dekenaat Horst.

Pausenverzameling

Buiten deze tentoonstelling valt er natuurlijk nog veel meer te zien in de kerk. Zo valt er in crypte een uitgebreide Pausen-verzameling te bewonderen van L. van den Bekerom. Deze collectie omvat een zeer groot aantal foto's van afbeeldingen van pausen, waaronder ook de enige Nederlandse Paus, Adrianus VI. De totale verzameling omvat 164 foto's. Ook zijn boeken aanwezig met foto's en geschreven geschiedenis over Pausen.

Openingstijden:

Iedere dinsdagmorgen van 10.30 - 12.30, alleen van juni tot half oktober (tot en met de herfstvakantie).

Tussentijdse afspraken, ook voor groepen, kan men maken met de heer P. Roelofs, Nieuwstraat 126, telefoon 04709 - 84163.

Streekboerderijmuseum "De Locht"

In april 1990 werd het Streekboerderijmuseum "De Locht" te Horst-Melderslo geopend en in juli 1993, drie jaar later, kon de 50.000ste bezoeker al worden verwelkomd. Op 6 maart j.l. kreeg voorzitter H. Litjens uit handen van prins Claus de prijs 'Een kern waar pit in zit', een leefbaarheidsprijs ingesteld door de Koninklijke Nederlandse Heidemaatschappij en toegekend aan tien kernen in Nederland. Het museum ligt aan een straat uitkomende op de Broekhuizerdijk, aan de rand van de bebouwde kom. Diverse auto- en fietsroutes komen er langs.

Het museum toont hoe men leefde en werkte op een Noordlimburgse boerderij omstreeks de eeuwwisseling. Het woonhuis is origineel ingericht en geeft uitstekend de sfeer van die tijd weer. In de schuur staan werktuigen opgesteld die een indruk geven van de wijze waarop men vroeger het land bewerkte. Op 21 april werd in een nieuw bijgebouw door staatssecretaris Gabor het Nationaal Asperge- en Champignonmuseum geopend.

Het Nationaal Asperge- en Champignonmuseum toont de historie van beide teelten en gaat tevens in op actuele ontwikkelingen. Ook wordt onder andere aandacht besteed aan de veredeling en aan economische en culinaire aspecten.

Regelmatig worden wisselende tentoonstellingen gehouden.

Adres: Koppertweg 5,
5962 AL Horst-Melderslo.
04709-87320 (of: 04709-83366).

Openingstijden:
Zondag, dinsdag en donderdag
van 14.00 tot 17.00 uur.
Groepen op afspraak.

Koperslagersmuseum P. van der Beele

Diplôme d'Honneur bij tienjarig bestaan

Op 12 juni ontving Paul van der Beele uit handen van burgemeester G. de Robien van Amiens (Frankrijk) het *Diplôme d'Honneur*. Het echtpaar Van der Beele nam een uitnodiging aan om deel te nemen aan de internationale expositie "Patrimoine Emploi" te Amiens. Op deze tentoonstelling was een keur van ambachts- en restauratietechnieken samengebracht. De onderscheiding was bij gelegenheid van de viering van het tweede lustrum van Koperslagersmuseum Van der Beele tevens een schitterende blijk van internationale waardering voor een bezield inzet voor het behoud van cultureel erfgoed.

Enorm veel voorwerpen werden vroeger van koper of van een koperlegering gemaakt. Koper is een duurzaam metaal, het gaat lang mee. Koper was dan ook bij voorkeur geschikt voor keukengerei. Ook de huidige fijnproever zweert nog steeds bij koperen vaatwerk, dat om die reden in de haute-cuisine dan ook niet weg te denken is.

Maar oude, handgeslagen koperen voorwerpen worden steeds zeldzamer, en het is vaak zonde die nog te gebruiken. In de collectie van het koperslagersmuseum P. van de Beele in Horst worden heel wat bijzondere stukken bewaard.

Adres: Gasthuistraat 46, 5961 GB Horst.

Telefoon 04709-85621

Openingstijden:

dinsdag, woensdag en donderdag van 13.00 tot 18.00 uur,

vrijdag van 13.00 tot 21.00 uur,

zaterdag van 13.00 tot 16.00 uur.

In verband met de beperkte ruimte is het raadzaam indien mogelijk uw bezoek tevoren telefonisch aan te kondigen.

Rondleidingen voor kleine groepen (maximaal 12 personen) worden uitsluitend na telefonische afspraak verzorgd.

Uitleg naar keuze in het Nederlands, Duits of Engels.

Museum Bert Coppus

Beeldend kunstenaar Bert Coppus, LGOG-lid, schildert sedert zijn jeugd-jaren. Het portret van zijn grootmoeder, een groot olieverfschilderij op doek, verzekerde in de jaren vijftig zijn toelating tot de Jan van Eyck Academie in Maastricht. De eerste jaren na zijn met lof voltooide opleiding kon hij nog voldoende opdrachten krijgen, daarna vond hij werk als tekenleraar. Sedert zijn vervroegde pensionering als leraar wijdt hij zich weer met hart en ziel aan de schilderkunst. Na het overlijden van zijn ouders heeft hij het naast zijn woning gelegen geboortehuis ingericht als museum, dat op verzoek is te bezichtigen.

In het museum laat Bert Coppus een overzicht zien van gemaakt werk, met een nadruk op de onderwerpen die hem nu bezig houden. Hij schildert op doek, paneel en papier, hij maakt periodiek grafiek.

Het oeuvre van kunstschilder Bert Coppus is rijk aan kleuren. Hij wordt sterk geboeid door de natuur in de wisselingen der seizoenen, met als telkens terugkerende thema's: bomen en struiken, planten en bloemen, zon en maan, wolken, water en vuur, vogels en vissen, de mens is (symbolisch?) afwezig. De herkenbare werkelijkheid is geen doel bij Bert Coppus. Een kasteelruïne is voor hem een inspiratie voor het picturale spel van vormen en kleuren. De kunstenaar schiept zijn eigen topografie, hij kan de natuur naar zijn hand zetten.

Adres:

Meterikseweg 71-73, 5961 CV Horst.

Telefoon 04709-81487

Openingstijden: periodiek

en na telefonische afspraak.

Goltziusmuseum te Venlo

Pronkstukken Venlo 650 jaar stad

1 september - 28 november

Op 1 september 1343 verleende hertog Reinoud II van Gelre aan Venlo stadsrechten. De historische woorden ... *Van de dorp van Venle ene Stat maken en geven hem Statrechte...* werden op de dag af 650 jaar later op het symbolische tijdstip 13.43 uur gestalte gegeven in de exact op dat moment feestelijk geopende expositie *Pronkstukken*.

Voor de expositie zijn ongeveer 350 voorwerpen geselecteerd, een staalkaart van topstukken variërend van archeologische objecten, schilderijen, sculpturen, handschriften, zilver, films en foto's. Ze dateren van ongeveer 10.000 vóór Christus tot en met 1993, het jubileumjaar. Veel 'Pronkstukken' zijn na lange tijd weer terug in de stad waarmee ze door historische banden zijn verbonden.

Een keur van onderzoekers heeft bijdragen geschreven voor de rijk geïllustreerde catalogus.

In het kader van de tentoonstelling vinden activiteiten plaats op de volgende zondagmiddagen, aanvang telkens om 14.30 uur:

12 september: Frans Hermans: Venlo rondom 1343;

26 september: Jan-Kees Haalebos: Venlo en de verovering van het Nederrijn gebied in de Romeinse tijd;

31 oktober: Gerard Rooijackers: De religieuze prenten van de weduwe H. Bontemps te Venlo, 1790-1818;

7 november: Gesprek tussen Harry op de Laak en Sef Derkx over het culturele klimaat in Venlo in deze eeuw;

28 november: Sef Derkx: Levensgang. Een Venlose film voor de R.K. Bond voor Groote Gezinnen.

De toegang tot de tentoonstelling is gratis.

Openingstijden:

Dinsdag t/m vrijdag van 10.00-16.30 uur, zaterdag en zondag van 14.00-17.00 uur.

Adres: Goltziusstraat 21, 5911 AS Venlo. Telefoon 077-596762.

Nieuwe publikaties

Verschenen

*** Leon van Meijel, De kerken van Alphons Boosten in het dekenaat Horst. Horst 1993. Prijs f 5,-- (verkrijgbaar in de kerk)**

De Nijmeegse kunsthistoricus Leon van Meijel schreef een brochure, tekst voor een dia-klankbeeld en richtte een tentoonstelling in over het werk van architect Boosten.

De brochure bestaat uit drie delen. Als eerste wordt het leven en werk van A.J.N. Boosten (1893-1951) uiteengezet. De laatste twee hoofdstukjes behandelen de kerken van Boosten binnen het dekenaat Horst. Alphons Jean Nicolas Boosten werd op 20 januari 1893 in Maastricht geboren. Hij ontving zijn opleiding tot architect aan de school voor Voortgezet en Hoger Bouwkunstonderwijs te Amsterdam. De praktijk leerde hij bij beroemdheden te Amsterdam als Cuypers en Berlage, en Sprenger in Maastricht. Zijn eerste stappen op het gebied van kerkebouw waren revolutionair. Het streven om het gangbare langgerekte kerkmodel te transformeren tot een moderne volkskerk was nog wel ingegeven door onder andere Cuypers. Maar de toepassing van beton was een noviteit. 'De kerk' was echter niet enthousiast en gaf hem geen opdrachten meer tot 1930. Boosten begreep dat hij wat water bij de wijn moest doen. Het resultaat was dat zijn bouwactiviteiten in de sacrale sfeer een hoge vlucht namen tijdens de jaren dertig. Volgens critici niet zijn allerbeste periode. Zijn naoorlogse ontwerpen echter oogsten meer waardering.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werden in het dekenaat Horst 85% van alle kerken verwoest. Voor architecten was er dus volop werk en Boosten slaagde erin drie nieuwbouwprojecten op zijn tekentafel te krijgen.

In 1948 stuurde hij een tweede ontwerp op voor de in de oorlog verwoeste kerk van Melderslo. Men was zeer enthousiast en het ontwerp werd vrijwel ongewijzigd uitgevoerd in de jaren 1951 - 1953 op 100 meter van de oude kerk. In de jaren 1951-1952 verrees op de plaats van de oude kerk van Grubbenvorst de nieuwbouw.

Na het bombardement van 12 oktober 1944 op Horst en het laten springen van de toren door de Duitsers besloot deken Debije tot sloop van de kerk. Het kerkbestuur gunde in 1948 Boosten de opdracht tot nieuwbouw. Het werd geen gemakkelijke klus. De eerste drie ontwerpen werden afgewezen.

Ontwerp nummer vier kon wel de goedkeuring wegdragen van deken Debije en werd voorgelegd aan de Bisschoppelijke Bouwcommissie. In Roermond ging men niet akkoord en Boosten ontwierp een vijfde plan. Dat werd echter niet ingediend. Wel een zesde ontwerp dat van het vierde ontwerp nauwelijks afweek, maar weer wel de goedkeuring van deken Debije droeg. In Roermond ging men nu overstag. Van 1951-1953 werd er aan de kerk gewerkt. Het lot wilde echter dat Alfons Boosten de voltooiing van de Lambertuskerk, alsook van de andere twee, niet meer heeft mogen meemaken. Hij stierf in 1951.

* **Laat-gotische beeldsnij kunst uit Limburg en grensland. II**

In het Provinciaal Museum voor Religieuze kunst te Sint-Truiden was drie jaar geleden een schitterende tentoonstelling te zien gewijd aan de middeleeuwse beeldsnij kunst, onder de titel '**Laat-gotische beeldsnij kunst uit Limburg en grensland**'. Ruim 125, deels nimmer in onze regio tentoongestelde, houten beelden - onder andere van Jan van Steffeswert en de Meester van Elsloo - waren daar te bewonderen. Het bestuur van LGOG Kring Horst heeft toen voor de leden een excursie naar Sint-Truiden georganiseerd.

Bij deze tentoonstelling verscheen een rijk geïllustreerde catalogus. Bovendien werd er een wetenschappelijk symposium gehouden, waarvan de handelingen thans zijn gepubliceerd. Deze bundeling van twaalf bijdragen, geïllustreerd met meer dan 250 afbeeldingen, vormt een onontbeerlijke aanvulling bij het eerste deel, de catalogus.

'**Laat-gotische beeldsnij kunst uit Limburg en grensland**' deel 2 bevat onder andere bijdragen van Guido de Dijn, Robert Didier en Jacques van Rensch.

Besteladres voor beide delen (prijzen: deel 1 f 70,00 en deel 2 f 60,00): Provinciaal Museum voor Religieuze Kunst, Begijnhof 59, B-3800 Sint-Truiden. Telefoon 09 - 32 11 688579.

* **B.G. Graatsma, LIMBURG 1802 - 1807. Landschap en vegetatie in kaart gebracht. De Tranchotkaart als historische informatiebron. Reeks XL aflevering 2 (1993). Publikatie van het Natuurhistorisch Genootschap Limburg. Bestelling door overmaking van f 20,20 (incl.porti) op postbankrekening 429851 tnv Nat.Hist.Genootschap te Melick.**

Nog tot 3 oktober is in het Natuurhistorisch Museum aan het Bosquetplein in Maastricht een tentoonstelling gewijd aan de zogenaamde Tranchot-

kaarten te zien. De bekende historicus Br.Dr. P.J.H. Ubachs typeert deze kaarten als "het voornaamste cultuurmonument dat de Fransen de streken langs de Limburgse Maas hebben nagelaten". In de Franse tijd hebben Franse kartografen, onder leiding van Jean Joseph Tranchot, onze streken in kaart gebracht in opdracht van het Franse leger. Deze toptografische schatkamers, op schaal 1:20.000, bevatten een schat aan gegevens die van belang zijn voor verschillende wetenschappelijke disciplines: toponiemen, grondgebruik, nederzettingen en bewoning, plantengroei, wegen- en waternet. Herdrukken uit 1969 van bijna alle kaarten, op schaal 1:25.000, zijn nog verkrijgbaar, meestal bij de plaatselijke musea.

*** DE BUUN, Cultuurhistorisch kwartaalmagazine voor Venlo, Blerick en Tegelen. 1e jaargang, nummer 2, mei 1993; nummer 3, augustus 1993. Abonnement f 25,00. Adres: Postbus 140, 5900 AC Venlo.**

In Venlo verschijnt sinds begin dit jaar het kwartaalblad *De Buun*. Er zijn intussen drie afleveringen van *De Buun* verschenen. Één van de vijf redactieleden is het Horster LGOG-lid Phil Janssen.

De inhoud van de eerste drie nummers mag zeer gevarieerd worden genoemd, maar (nog) wel strikt gericht op Groot-Venlo, met name Venlo, Blerick en Tegelen.

Enkele grepen uit de nummers twee en drie: moderne architectuur in Venlo, Romeins Blerick, het Blericks dialect, de Tegelse Holtmühle vroeger en nu, de Nedinsco-toren (voorbeeld Bauhaus-stijl?), Villa Elise en de tentoonstelling

'Pronkstukken' in het Goltziusmuseum.

*** Jaaroverzicht 1992. Heemkundevereniging Sevenum. Prijs f 10,--. Secretariaat: Molenveldweg 27, 5975 AH Sevenum.**

Het 'Jaarboek 1992' bevat onder andere de teksten uitgesproken bij de viering van het eerste lustrum, 1987-1992, op 14 en 15 november 1992. Het jaarboek bevat verder jaarverslagen, verslagen van gehouden en aankondigingen van geplande activiteiten, aanwinsten, adressen van het bestuur en de leden (77 in totaal).

Sevenum heeft de liefde voor het dialect hoog in het vaandel staan. Dat blijkt ook uit de keuze van de vereniging voor namen als *Spinninghe* en *De Spinde* voor respectievelijk de uitgave van historische opstellen en de verenigingsruimte in Cultureel Centrum 'De Wingerd'.

*** W. van Mulken, Inventaris van de Archieven van de Gemeente Grubbenvorst 1663-1938. Uitgave Provinciale Inspectie der Archieven in Limburg. Maastricht 1993. Verkrijgbaar bij gemeentehuis Grubbenvorst. Prijs f 20,00.**

Inventarissen vormen voor iedereen die historisch of genealogisch onderzoek verricht, onmisbare hulpbronnen en geven de vereiste toegang tot (geïntariseerde) archieven. Veel veelal kleinere gemeenten die niet over een eigen archivaris beschikken, hebben hun oude archieven laten inventariseren door de provinciale inspectie der archieven. Van de meeste door de dienst vervaardigde uitgebreide inventarissen zijn daarnaast zogenaamde verkorte inventarissen samengesteld. Deze worden tegen een geringe vergoeding van de kosten aan belangstellenden ter beschikking gesteld.

Deze inventarissen bevatten naast beschrijvingen onder nummer van de stukken die zich in het betreffende archief bevinden, een historisch overzicht. Hierin vindt men lijsten van burgemeesters, wethouders, raadsleden en van andere gemeentelijke functionarissen. Vaak is deze inleiding geïllustreerd. Die van Grubbenvorst bevat naast ansichten een afbeelding in kleurendruk van de tekening van Jan de Beijer uit 1749 van het dorp Grubbenvorst.

*** Albert Delahaye, Ontspoorde historie. Breda 1992. Te bestellen door overmaking van f 45,00 op girorekening 2127960 tnv Stichting Albert Delahaye (Vogelschoot 60, 4813 NK Breda).**

Volgens Albert Delahaye (1915-1987), geboren en begraven in het Zuidlimburgse Klimmen, in leven onder andere streekarchivaris in West-Brabant, zijn de geschiedschrijvers ontspoord. Zij baseren zich volgens hem op een aantal fundamentele misvattingen. Hij heeft dit trachten aan te tonen in enkele publikaties waarvan *Holle boomstammen* uit 1980 het bekendste werd. Hij werd evenwel door de meeste historici niet geheel ernstig genomen. Bonifatius zou niet bij Dokkum, maar bij Duinkerken zijn vermoord, Karel de Grote zou nooit een residentie in Nijmegen hebben gehad en Willibrordus zou nooit bisschop van Utrecht zijn geweest. Op zijn aandringen werd in 1986 een stichting opgericht die zijn werk zou voortzetten. Blijkbaar ligt er nog veel niet-uitgegeven materiaal van Delahaye. *Ontspoorde Historie*, eind vorig jaar verschenen, is het eerste resultaat van het werk van de stichting. Verantwoordelijk als redacteur "voor de bewerking en aanvulling volgens de meest recente inzichten van wijlen Albert Delahaye" van deze uitgave is de econoom Dr H. ten Doeschate, een

geboren Sevenummer. Aan de orde komen onder andere: Bonifatius, Willibrord en het bisdom Utrecht.

*** R. Camps en Th. Huijs, Historisch Vademecum Venlo 650 jaar stad. Publikaties van het Gemeentearchief Venlo, deel 1. Venlo 1983. Prijs f 10,00.**

In het kader van de viering van het feit dat het dorp Venlo in 1343 een stad werd, bruist het dit jaar in Venlo van activiteiten overgoten met een historisch sausje. Een afbeelding van de oorkonde gedateerd 1 september 1343 waarbij hertog Reinoud II van Gelre aan Venlo stadsrechten verleende, siert de omslag van het *Historisch Vademecum*, dat werd samengesteld door het gemeentearchief in opdracht van het gemeentebestuur. Het werd gratis verstrekt aan alle ingezetenen Venlonaren. Buitenstedse belangstellenden betalen een tientje, overigens nog een symbolisch bedrag voor een prachtig vormgegeven, onmisbaar overzicht van de geschiedenis van Venlo en ook van belang voor een inzicht in de geschiedenis van het hertogdom Gelre, waartoe ook de gemeenten Horst en Sevenum tot aan de Franse Revolutie, circa 1800, hebben behoord.

*** Pronkstukken Venlo 650 jaar stad. Catalogus bij expositie Goltziusmuseum. Venlo 1993. Prijs f 42,50.**

Het gemeentebestuur gaf aan het Goltziusmuseum, historisch museum van de stad, opdracht tot het organiseren van een grote tentoonstelling bij de viering van 650 jaar stadsrechten. De staf van het museum zocht naar een goede formule en vond die - daarbij voorgelicht door Kleio, muze van de geschiedenis- in de gedachte dat steden net als mensen bij jubilea graag pronken met wat er is gepresteerd. Tentoonstelling en catalogus werden een 'pronkstuk'. De redactie vond ruim zestig onderzoekers bereid om voor de catalogus een korte bijdrage bij een bepaald 'pronkstuk' te schrijven. Voor het museum is deze grote tentoonstelling tevens een afscheid, omdat het Goltziusmuseum straks zal opgaan in het nieuwe provinciale *Limburgs Museum*, waarvoor een nieuw gebouw zal verrijzen in het Julianapark nabij het Museum Van Bommel en Van Dam.

Aangekondigd

* **Horster Historiën 4, inventarisatie waardevolle panden. Horst 1993.**

In het najaar zal deel 4 van de reeks *Horster Historie* verschijnen. Één auteur, drs Th. Pubben, beschrijft in dit boek een groot aantal waardevolle panden in het buitengebied van de gemeente Horst. De basis van het boek vormen de beschrijvingen die hij maakte op verzoek van de gemeentelijke monumentencommissie. Het boek wordt verder voorzien van een verantwoording, een wetenschappelijke inleiding, een literatuurlijst en een register.

* **Loe Derix, Oud Horst in het nieuws. Deel 5. (Met illustraties en registers) Horst 1994.**

Najaar 1994 verschijnt deel vijf van de reeks *Oud Horst in het nieuws*, handelend over de periode van 1938 tot 1945.

* **Tot slot**

Velen van U werden al voordat ze deze aflevering van *INFO LGOG* gingen lezen, verrast met een nieuwigheid: de namen van de gezinsleden staan voortaan in het adres vermeld.

Tot voor kort kende de administratie van LGOG alleen zogenaamde verzendadressen. Enige tijd geleden hebt U een brief ontvangen waarin U werd verzocht om de namen van de gezinsleden op te geven. Wie dat intussen heeft gedaan, kan die opgave op de zожuist ontvangen LGOG-envelop nazien.

Wist U dat het gezinslidmaatschap slechts zeven gulden vijftig kost, dat men verder gewoon lid is, maar de post slechts eenmaal per adres ontvangt? Een briefkaartje aan: LGOG, Postbus 83, 6200 AB Maastricht is voldoende om iemand alsnog op te geven als gezinslid.

Kopij voor de volgende aflevering van *INFO LGOG Kring Horst* (nummer 9, 15 maart 1994) kunt u inzenden tot 15 februari 1994.
Venloseweg 48, 5961 JD Horst. Telefoon 04709-81431.